

Daens Vandaag

Tweemaandelijks tijdschrift van het Priester Daensfonds

XXVI, nr. 5, november - december 2002

*Waarde lezers,
Beste daensisten en sympathisanten,*

De najaarsstorm van eind oktober herinnerde er ons plots aan dat naast de bloeiende natuur ook 2002 naar zijn einde liep. En zoals velen zeggen we: "weeral eens veel te vlug". Maar voor de gezinnen aan de rand van onze welvaartsmaatschappij, misschien niet vlug genoeg.

Het is inderdaad zo dat vele Vlaamse moeders en vaders het steeds moeilijker krijgen om de eindjes aan elkaar te knopen en dan geldt alleen de bede: "laat ons hopen dat het vlug beter wordt". Zo heeft de stijging van de huurprijzen der woningen in Vlaanderen als gevolg dat de huurders met lage inkomens na betaling van de maandelijkse woonkosten a.h.w. de adem afgesneden zijn. De koopkracht van de hurende gezinnen is in de laatste 20 jaar met evenveel percent afgenomen! *Huisvesting is dus de voornaamste oorzaak van armoede.*

In Aalst werd onlangs een nieuw sociaal project ingewijd. Op de Ledebaan werd "In den Wolkenkrabber" opengesteld voor een viertal "éénoudergezinnen". Een prachtig initiatief, maar dat als symbool en aanzet voor andere verwezenlijkingen kan dienen.

Er blijft op het terrein van de sociale huisvesting nog zóveel te doen. En de huisjesmelkers die krotten tegen woekerprijzen verhuren, maar zelf zwemmen in luxe, zijn een verwerpelijke en waarlijke degoutant exponent van onze *globaliserende* maatschappij. In naam van priester Daens kunnen wij, zijn volgelingen, deze toestanden alleen maar knarsetandend aanschouwen en hopen dat deze mensen, met het naderende kerstfeest voor ogen, de geschiedenis van "*Scrooge en Marley*" door Charles Dickens eens lezen of hørlezen.

Het Priester Daensfonds van zijn kant, hoopt samen met een aantal andere medewerkers in 2003 het project "*Daenshuis*" te zien van start gaan. In dit nummer vindt de aandachtige lezer meer informatie hierover. Mag ik ook de P.C. surfers er op wijzen dat zij op onze webstek: www.daens.org ook steeds terecht kunnen om wat meer over onze initiatieven te vernemen.

Hiermee beland ik dan bij mijn slotwoord voor dit jaar, want inderdaad dit nummer is ook alweer het laatste van het eerste € jaar. Ik wil met deze, onze trouwe adverteerders en abonnees – leden van het Priester Daensfonds bedanken voor hun niet aflatende inzet, elk op hun terrein, om de Vlaamse, sociale en democratische beginselen van de daensisten verder te propageren.

Mag ik u daarom verzoeken niet na te laten de "luttele" lidmaatschapsbijdrage via bijgevoegd overschrijvingsformulier te storten? Maar even belangrijk: als we nu eens, elk voor zich, een jonge sociaal geëngageerde vrouw of man kunnen aanzetten om ons opinieblad te lezen en lid te worden, zou dat niet het doorgeven en bestendigen van onze mooie idealen kunnen betekenen?

2003 wordt wellicht een boeiend vuurwerk – verkiezingsjaar. Het Priester Daensfonds zal in zijn opinie – bijdragen zeker niet nalaten vrank en vrij zijn standpunten hieromtrent te publiceren.

Herman Slagmulder, voorzitter Priester Daensfonds

Daens Vandaag

Verantwoordelijke uitgever:

Herman Slagmulder
Boudewijnlaan 130, 9300 Aalst
☎ en 📠 053 / 77 68 53
e-mail: herman.slagmulder@yucom.be

Hoofdredactie:

Frans Van Campenhout
Loweidestraat 2, 1700 Dilbeek
☎ en 📠 02 / 567 94 98
e-mail: fvcampenhout@pi.be

Opmaak:

Erik D'Hondt
Wijgstraat 35, 9320 Erembodegem
☎ en 📠 053 / 77 44 97
e-mail: eriko@pandora.be

Kernredactie:

Peter Dauwe, Wouter De Bruyne, Erik D'Hondt, Herman Slagmulder, Frans Van Campenhout, Louis Van Roy en Emiel Van Schuylenbergh.

Coördinatie publiciteit:

Emiel Van Schuylenbergh

***

Priester Daensfonds

Sociaal-culturele vereniging aangesloten bij Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV), Vlaamse Culturele Koepel (VCK) en Cultuurraad Stad Aalst.

Maatschappelijke zetel:

Stadhuis, Grote Markt 3, 9300 Aalst

Correspondentie-adres:

Boudewijnlaan 130, 9300 Aalst
☎ en 📠 053 / 77 68 53
e-post: info@daens.org
webstek: www.daens.org

Raad van Beheer:

Voorzitter: Herman Slagmulder
Ondervoorzitter
Willy De Turck
Secretaris: Luc Geeroms
Penningmeester
Emiel Van Schuylenbergh
Leden

Stephan Beeckman, Mieke De Schep-
per, Peter Dauwe, Wouter De Bruyne,
Erik D'Hondt, Luc D'Hondt, Rob
Librecht, Jozef Liebaut, Roel Tem-
merman, Frans Van Campenhout, Karel
Van den Bossche, Machteld Van de
Perre, Louis Van Roy en Ghis Willems.

Lidmaatschap :

Jaarlijkse bijdrage: 12,50 €
Scholieren en studenten: 6,25 €
Ereleden: 25,00 €
Beschermden leden: 50,00 €
Rekeningnummer: 432 -5245521-01

***

Kaftontwerp: Vera Persoons

PRIESTER DAENS - STEUNFONDS VOOR HET DAENSHUIS

Het Priester Daensfonds zet zijn schouders onder haar initiatief "Wijkgezondheidscentrum Daenshuis" en opent een steunlijst. Hoe dan ook, er is een noodzakelijk startbudget nodig.

Stortingen kunnen gebeuren op: 777 -5976881-11 van vzw Aalsters Wijkgezondheidscentrum "Daenshuis", 9300 Aalst

Daelemans Augustin, Aalst	25 €
Sonck, Herwig, Denderleeuw	25 €
Priester Daensfonds, Aalst	1.250 €
Actueel Denken, Aalst	2.480 €
Vlaamse Kerngroep, Erembodegem	50 €
ACW-Zuid-Oost-Vlaanderen	50 €

"In den Wolkenkrabber" is een initiatief van vzw Niemandland (Aalst). Het biedt aan éénoudergezinnen (moeder of vader met één of meer kinderen) die door samenloop van omstandigheden dakloos zijn geworden en in een crisisopvangcentrum terecht zijn gekomen, een degelijke huisvesting en begeleiding tot ze een geschikte en betaalbare woonst hebben gevonden. "In den Wolkenkrabber" heeft vier kleine, maar volledig ingerichte appartementen die tegen sociaal verantwoorde prijzen verhuurd worden. Dit project werd gerealiseerd met de steun van verschillende instellingen, banken, ... en vooral dank zij de inzet van talloze vrijwilligsters en vrijwilligers. De plechtige opening werd tot in de late uurtjes bijgewoond door verschillende van onze bestuursleden. Van harte proficiat met dit veelbelovend initiatief.

Stephan Beeckman

SOCIALE ZEKERHEID

Inleiding

Prof. Boudewijn Bouckaert, decaan van de Rechtsfaculteit te Gent, eindigde zijn pleidooi voor een Vlaamse sociale zekerheid (SZ) tijdens een meeting van het Aktiekomitee voor een Vlaamse SZ (AK-VSZ) op 7 maart 1998 te Antwerpen als volgt: “Het huidige Vlaanderen, met al zijn ministers, met al zijn parlementsleden, met al zijn decreten en besluiten van de Vlaamse regering, met al zijn bureaucraten en reglementen, heeft geen hart.

Onze politiek vertaalde hartelijkheid (namelijk de SZ) zit nog steeds op het niveau waar het niet thuis hoort (namelijk het Belgische niveau). Wij willen een harttransplantatie, waar de donor zijn hart terug krijgt. Opdat het beter zou kloppen, voor alle noodlijdende Vlamingen, en voor allen in de wereld die onze solidariteit kunnen gebruiken.”

Beter kan ik niet uitdrukken wat het belang is van de SZ in het bestuur van de natie: de SZ is de kern van dit bestuur, zonder de SZ in eigen handen is er geen echt zelfbestuur voor ons volk.

Nochtans krijgen we van tegenstanders, zowel Belgisch-unitaristische Vlamingen als Walen, te horen dat we, door een eigen SZ na te streven, verwerpelijke egoïsten zijn, aan wie het begrip solidariteit niet is besteed.

Deze grove beschuldiging kan gemakkelijk weerlegd worden met meerdere argumenten.

1. Solidariteitsniveaus

Wij verwerpen het christelijk-humanistisch solidariteitsbeginsel hoegenaamd niet. Doch zoals iedereen maken wij een onderscheid tussen verschillende solidariteitsniveaus.

Het eerste niveau is dat van het gezin: daarin is de meest verregaande vorm van emotionele, rationele en materiële solidariteit als een vanzelfsprekendheid aanwezig.

Daarop volgt de minder verregaande doch automatische SZ-solidariteit tussen de leden van eenzelfde volksgemeenschap, die, verbonden door eenzelfde arbeids- en uitgabenmentaliteit, het recht hebben op de vruchten van hun werk.

Een verder niveau is de te bespreken financiële solidariteit tussen verschillende deelstaten in een federale of een confederale staat.

Een nog verder niveau is de eveneens te onderhandelen solidariteit tussen verschillende staten in de Europese Unie.

Tenslotte is er de solidariteit tussen de verschillende staten op wereldvlak.

Doch, beweren dat de financiële solidariteit even groot kan of moet zijn op al deze niveaus, is utopisch of leugenachtig: met z'n allen dragen we jaarlijks wel een bepaalde som af voor de ontwikkelingslanden, doch dat is slechts een peulschil in vergelijking met wat we besteden voor het eigen gezin of voor de SZ in het eigen land. Wel denkbaar is dat bv. binnen de Europese Unie minimum normen voor o.a. pensioenen en werkloosheidsvergoedingen zouden worden afgesproken.

2. Solidariteit en rechtvaardigheid.

Ten tweede moet solidariteit gebaseerd zijn op rechtvaardigheid.

Welnu, de huidige geldtransfers uit Vlaanderen naar Wallonië en Brussel via SZ, belastingen en financieringswet zijn onrechtvaardig groot.

Deze transfers bedragen volgens de in november 2000 gepubliceerde KBC studie over het jaar 1999 niet minder dan 199,1 miljard Belgische frank: 110,2 miljard via de SZ, 50 miljard via de federale overheidsbegroting en 38,9 miljard via de financiering van de regio's.

Door deze transfers wordt een Vlaams-Waals verschil in primair inkomen van 15,7 % gereduceerd tot een Vlaams-Waals verschil in beschikbaar inkomen van 5,5 %.

Dat is een zeer grote sprong.

Deze transfers veroorzaken een inter-regionale herverdeling van 61 %.

Dat is, volgens berekeningen van de Europese Commissie, bijna het dubbele van de gemiddelde inter-regionale herverdelingsgraad van 4 Europese landen (namelijk Duitsland, Zwitserland, Frankrijk en Groot-Brittannië); dat is concreet meer dan in Frankrijk, bijna het dubbele van in Duitsland en Groot-Brittannië, en viermaal zoveel als in Zwitserland. Het beeld van de melkkoe is dus inderdaad volkomen terecht. Stelt U zich even voor welke projecten de Vlaamse regering zou kunnen verwezenlijken bv. inzake onderwijs, wetenschappelijk onderzoek, gezondheidsbeleid ..., indien zij jaarlijks over 200 miljard frank meer zou beschikken.

Laten we bovendien niet vergeten dat daar jaarlijks nog eens minstens 140 miljard frank bovenop komt door de transfers via de afbetaling van de interestlasten op de staatsschuld. Dat brengt ons op een totaal

transferbedrag van 340 miljard frank per jaar.

De huidige Vlaams-Waalse geldtransfers zijn echter niet alleen onrechtvaardig omwille van hun overdreven omvang, doch bovendien omdat zij voor een groot deel het gevolg zijn van een verschillend sociaal-economisch gedrag van beide volksgemeenschappen, met terugslag op uitgaven of/en inkomsten.

Ik noem een aantal voorbeelden van deze verschillen: het hoger Waalse verbruik van laboratoriumtesten en röntgenonderzoeken, de hogere Waalse kosten voor bevallingen, de hogere Waalse ligdagprijs en de hogere kosten voor intensieve zorgen, het relatief groter aantal Waalse artsen die gedeeltelijk verantwoordelijk zijn voor het hogere medische verbruik; het groter % erkende invaliden en beroepszieken in Wallonië; de iets oudere Waalse bevolking en de duidelijk hogere Waalse werkloosheidsgraad, die beide een collectieve Waalse verantwoordelijkheid zijn; tenslotte de grotere Waalse deelname aan het openbaar ambt, met lagere inkomsten in de SZ-kas als gevolg.

In verband met dit verschillend sociaal-economisch gedrag laat ik U enkele Waalse uitspraken horen.

• Wijlen P.S.-er Alain Van der Biest (D.S. Magazine 7 maart 1997):

Eigenlijk is de PS nooit verder gekomen dan het beheer van de crisis, de vernieuwing van het Waalse economisch weefsel is nooit aangepakt. Wij zijn blijven hangen bij de welvaartsstaat, vermindering van de werktijd, kortom het laisser-aller. Als er banen sneuvelden in de privésector, maakten wij er wel snel enkele honderden bij in de openbare. En in plaats van actie te voeren voor investeringen, lieten de vakbonden zich afkopen met twee frank meer per uur ... Het is tijd om te bekennen: we hebben het ons in Wallonië veel te lang gemakkelijk gemaakt.

• M.C.C.-er Gérard Deprez (Knack 18.03.1998):

De socialisten hebben met hun systeem Wallonië in slaap gespoten. Er zijn Walen die het maar normaal vinden dat de Vlamingen werken om hun uitkering te betalen, met als excuus dat hun vader dat in het verleden ook zou hebben gedaan. Op die manier blijft Wallonië een samenleving van steuntrekkers ... Als de Walen niet meteen het geweer van schouder veranderen, worden ze een ondraaglijke last voor de rest van het land. Je kan het de Vlamingen dan zelfs niet kwalijk nemen dat ze zich afvragen waarom ze nog langer solidair moeten zijn met mensen die niet de minste bereidheid tonen om zich uit de eigen miserie en onderontwikkeling te werken.

• Rapport van Professor Henri Capron, Economie U.L.B. (D.S. 24.11.2000):

De Waalse politieke instellingen hebben tot nu toe

onvoldoende gewerkt aan het economisch herstel van Wallonië ... Het economisch beleid van het Waalse gewest is incoherent en getuigt van geen visie op termijn (...) Er is een verschil in beleid tussen de Franse gemeenschap en het Waalse gewest, dat op geen enkele wijze op elkaar is afgestemd...

3. Solidariteit en verantwoordelijkheid

Ten derde moet solidariteit gepaard gaan met verantwoordelijkheidszin, zowel van de groep die geld geeft als van de groep die geld krijgt.

In verband hiermee een *eerste* bemerking.

Indien men een efficiënt en dus spaarzaam SZ-beleid wil voeren, volstaat het niet de bevoegdheid over de verschillende sectoren over te hevelen van de centrale staat naar de deelstaten.

Het is voldoende gekend dat de toekenning van financiële verantwoordelijkheid voor de besteding van een bepaald budget, de bedachtzaamheid bij de uitgaven bevordert. Vergelijk een kind dat een beperkte som zakgeld van zijn ouders per week of per maand ontvangt, en die som moet beheren, met een ander kind, dat zakgeld krijgt telkens het erom vraagt.

Doch de responsabilisering neemt nog toe wanneer de deelstaat bovendien verantwoordelijk is voor de inning van de inkomsten, dus fiscaal verantwoordelijk wordt.

Vergelijk het eerste kind van daarnet met datzelfde kind, dat nu volwassen geworden is, zelf instaat voor zijn kostwinning en dus nog beter de waarde van het verdiende geld beseft.

De toekenning van financiële en fiscale verantwoordelijkheid is dus de beste waarborg voor een efficiënt en bijgevolg spaarzaam sociaal beleid. Het is tevens de beste methode om misbruiken in de uitgaven te voorkomen.

Een *tweede* bemerking i.v.m. verantwoordelijkheidszin.

De Vlaamse zogenaamde overschotten in de SZ werden systematisch en totaal overgeheveld naar Wallonië. Die Vlaams-Waalse geldstromen betekenen voor Vlaanderen een enorme aderlating. Zij werden dus niet gebruikt om een reserve aan te leggen voor onze kinderen en kleinkinderen, en ook niet om de opbouw van de staatsschuld van nog steeds meer dan 10.000 miljard BEF (FET 06.01.01) af te remmen.

Bovendien zouden we nochtans best een reserve kunnen gebruiken voor de eigen SZ-noden.

Denkt ondermeer aan de, voor de deur staande, snellere vergrijzing van de Vlaamse bevolking in vergelijking met de Waalse, die roept om een aangepast Vlaams pensioenbeleid, waarop het zilverfonds een onaangepast antwoord is.

Denk o.m. aan het, sinds meer dan 25 jaar aanhou-

dend, lager geboortecijfer in Vlaanderen dan in Wallonië, dat de toekomstige Vlaamse SZ in moeilijkheden brengt, en dat enkel kan verholpen worden door een aangepast Vlaams gezins- en gezinsbijslagenbeleid. Tenzij we ons zouden aansluiten bij het recente kapitalistische en antinationalistische voorstel om miljoenen goedkope arbeidskrachten uit minder ontwikkelde landen in te voeren in Europa.

Een *derde* bemerking i.v.m. verantwoordelijkheidszin.

De huidige Vlaams-Waalse geldstroom gaat in tegen de responsabilisering en dus tegen de emancipatie van het Waalse volk. We stellen inderdaad vast, dat ondanks de zeer grote, tientallen jaren durende, geldstroom, de belangrijke kloof in werkloosheidsgraad en werkgelegenheidsgraad tussen Vlaanderen en Wallonië blijft bestaan. Wallonië wordt dus op termijn structureel niet beter van die langdurige geldtransfers. De werkloosheidsgraad in Wallonië is 2,3 maal hoger dan in Vlaanderen en de loonkosten per eenheid product zijn er eveneens hoger dan in Vlaanderen. Dat betekent dat Wallonië, indien het zijn concurrentiekracht wil verhogen, voorlopig een restrictiever loonbeleid moet voeren dan Vlaanderen om investeringen aan te trekken (OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling - FET 16.03.01). Dat betekent ook dat de werkloosheidsvergoedingen er voorlopig moeten dalen, indien Wallonië de prikkel tot zelfredzaamheid wil vergroten (IMF: Internationaal Muntfonds - IMF Country report 02/42, maart 2002).

Het unitaire loonbeleid en de daarmee samenhangende unitaire SZ houden Wallonië in de knel: ze verzachten de pijn, doch ze zijn contraproductief voor een Waalse economische heropleving (Johan Sauwens). De geldstromen hebben Wallonië gedrogeerd en veroordeeld tot een hangmatsituatie, aangezien ze de Waalse responsabilisering afremmen. Een drogerende solidariteit is geen solidariteit die naam waardig.

In tegenstelling met geldelijke hulp bij rampen, wat een menselijke solidariteitsplicht is, bieden langdurige geldtransfers geen toekomstperspectief voor een volk, ook niet voor Wallonië. Die transfers vertragen het proces, om het roer in eigen handen te nemen. Wallonië zal pas zijn waardigheid terugvinden door het economisch heft resoluut in eigen handen te nemen. Een aantal Waalse wetenschappers zien dat ook in. Zo schreef Philippe Defeyt (U.C.L.) in 1991: (...) *Il reste évidemment l'hypothèse d'une communautarisation radicale de l'assurance-maladie. Celle-ci serait, sans doute, immédiatement défavorable à la Wallonie, mais la situation ne serait pas dramatique au point d'annihiler toute volonté ou capacité de prendre les moyens qui s'imposent pour maîtriser les dépenses*

qui peuvent paraître excessives.

Een *laatste* bemerking is dat de deelname van Vlaanderen en Wallonië aan de verschillende inkomensklassen, wat betreft het totaal belastbaar netto inkomen, vrij parallel verloopt, niet enkel voor de lagere doch ook voor de middelbare en hogere inkomensklassen. Dat wil zeggen dat er ook armen zijn in Vlaanderen en ook rijken in Wallonië, dat niet alleen Vlaanderen doch ook Wallonië een goede basis bezit voor interne financiële solidariteit binnen de eigen deelstaat.

4. Solidariteit in verleden en toekomst

Een dikwijls geformuleerde opwerping tegen de toewijzing van de SZ aan beide deelstaten is de stelling dat vroeger, toen Wallonië welvarender was, de geldstroom van Wallonië naar Vlaanderen liep. De uitgebreide SZ, zoals we die nu kennen, dateert pas van na de laatste wereldoorlog.

Welnu Prof. Paul Van Rompuy en zijn Leuvense collega's bestudeerden de periode vanaf 1975 en toonden continu transfers van Vlaanderen naar Wallonië aan. En de periode tussen 1955 en 1975, in haar geheel bekeken en bestudeerd door licentiaat economie Gerd Dottermans, eveneens aan de K.U.Leuven, brengt ook alleen transfers aan het licht van Vlaanderen (en Brussel) naar Wallonië.

Vóór de laatste wereldoorlog kan men wel spreken over tewerkstelling van Vlamingen in Waalse industriebekkens, doch dat is iets anders dan transfers in de SZ. Bovendien hebben deze Vlamingen, die omwille van het werk naar Wallonië verhuisden, ook bijgedragen tot de welstand van Wallonië en zich op een loyale wijze in het nieuwe milieu geïntegreerd. De familienaam van menig Waals politicus liegt er niet om.

Uit een studie van Prof. Juul Hannes (VUB en RUG) blijkt overigens dat Vlaanderen in de periode 1830-1914 zelfbedruipend was: het % afgedragen belastingen stemde in die periode namelijk overeen met het bevolkingspercentage. In die periode van het economisch arme Vlaanderen was er dus geen geldstroom van Wallonië naar Vlaanderen.

Een andere populaire stelling luidt dat de Vlaams-Waalse geldstroom weldra zal omkeren. Dit werd ondermeer beweerd door ACV-vakbondsleider Peirens en oud-minister Willockx. Zij steunen zich hiervoor op de tragere aangroei van de jongere lagen van de Vlaamse bevolking.

De auteurs van de reeds vermelde, in november 2000 gepubliceerde, KBC-studie over de geldtransfers in België hebben simulaties gemaakt naar de toekomst en besluiten: *Onze berekeningen geven aan dat de snellere bevolkingsveroudering in Vlaanderen in 2000-2030, de transfers slechts tijdelijk zal vermin-*

deren tot 2010, waarop terug een stijging zal volgen. Enkel als Wallonië en Brussel erin slagen tussen 2000 en 2030 een inhaalbeweging te maken tot het Vlaamse niveau inzake werkgelegenheidsgraad, zouden de transfers duurzaam worden afgebouwd. Dit veronderstelt wel een drastische ommekeer van de tendens van de voorbije drie decennia. Die kans is dus wel erg klein.

5. Solidariteit en federale loyaliteit

Tenslotte veronderstelt solidariteit altijd loyaliteit van de steunontvanger. Welnu, ondanks de enorme Vlaams-Waalse geldstroom via de SZ en andere kanalen, wordt aan Vlaanderen door Wallonië de politieke macht, waarop het in deze staat recht heeft, herhaaldelijk ontzegd.

- Denk aan het derde gewest-statuut van Brussel, tot stand gekomen door het samenspannen van Wallonië met de unitaristische lobby en nog versterkt door het recente Lambermont-akkoord.
- Denk aan de omzeiling van de taalwetten in de Brusselse openbare diensten en OCMW-ziekenhuizen.
- Denk aan de recente wijziging van de taalwet en de benoeming van Frans-ééntalige rechters te Brussel.
- Denk aan de reeds eerder door Vlaamse onderhandelaars toegegeven versterking en uitbreiding (tot de bestuurders) van de faciliteiten in de Brusselse randgemeenten en op de taalgrens; denk aan de bijkomende betonning van de faciliteiten in de Brusselse randgemeenten en de funeste verwerpelijke koppeling met de waarborgen voor de politieke vertegenwoordiging van de Vlamingen in het Brussels hoofdstedelijk gewest, door het Lambermont-akkoord.
- Denk aan de weigering om het kies- en gerechtelijk arrondissement Brussel - Halle - Vilvoorde te splitsen.
- Denk aan de recente fusie tussen het rijkswachtdistrict van Asse met dat van Brussel, met als gevolg de dreiging van een politionele verfransing van het gebied Halle - Vilvoorde.
- Denk aan de huidige regeringsplannen om in de toekomstige senaat 2 miljoen Vlamingen niet meer te laten vertegenwoordigen door er een paritaire instelling van te maken.

Zelfs de meest goedgezakkige Vlaming neemt het moeilijk tegelijkertijd geldschietert te zijn en in zijn rechten gekrenkt te worden. Het is duidelijk dat politiek-culturele loyaliteit een essentiële voorwaarde is voor elke vorm van financiële solidariteit, hoe klein die ook is.

BESLUIT

1. Het AK-VSZ onderschrijft volledig het principe van de interindividuele SZ-solidariteit en van de inter-

deelstatelijke en interstatelijke financiële solidariteit tot ondersteuning van sociaal-economisch zwakke medemensen.

2. Het AK-VSZ wil dat de ganse SZ overgeheveld wordt naar de Vlaamse en Waalse volksgemeenschappen met keuzemogelijkheid voor de inwoners van Brussel.

3. Aangezien SZ en arbeidsmarkt met elkaar verbonden zijn, moet ook de bevoegdheid voor het arbeidsmarktbeleid gedefederaliseerd worden.

4. De niet-medische zorgverzekering, die van start ging op 1 oktober ll., beschouwen we als een eerste stap in de communautarisering van de SZ.

5. Na de overheveling van de SZ zijn wij, zolang België bestaat, bereid tot een onderhandelde, doorzichtige, meer beperkte en wederkerige financiële solidariteit met Wallonië, enkel op voorwaarde dat Wallonië de federale loyaliteit, ondermeer in Brussel, de Vlaamse Rand en elders in Vlaanderen, strikt eerbiedigt.

Die financiële solidariteit met Wallonië kan verschillende vormen aannemen: een financieel hulpplan met resultaatsverbintenis en degressief in de tijd is één der mogelijkheden. Zo kunnen we Wallonië écht ondersteunen voor zijn economische heropstanding. Zo vervangen we in het belang van Wallonië de huidige hangmat-solidariteit door een springplank-solidariteit.

6. In Europa zullen we als staat ook onze solidaire verantwoordelijkheid opnemen t.o.v. de minder fortuinlijke volkeren, eveneens onder welbepaalde onderhandelde voorwaarden.

In Europa willen wij Vlaanderen rechtstreeks laten meespreken over de toekomstige Europese harmonisatie van de sociale wetgeving en over de toekomstige regeling van de interstatelijke financiële solidariteit. In dezelfde optiek steunen wij eveneens de samenwerkingsprojecten van Vlaanderen met ontwikkelingslanden, voor zover die projecten het initiatiefrecht van die volkeren eerbiedigen, en dringen wij aan op de uitbouw van een efficiënt hulpplan in de Europese Unie voor de ontwikkelingslanden.

Op dit ogenblik zitten we echter in een diep politiek dal. In een recent persinterview verklaarde Agalevsenator Frans Lozie: *Ik ben somber gestemd. Ik zie een land dat meer en meer in de greep komt van maf-fiafiguren... De PS is oppermachtig in Wallonië. Die partij controleert alles in Wallonië en dat is een heel gevaarlijke situatie... de Franstalige socialisten zijn zo machtig dat ze te allen tijde in staat zijn dossiers te blokkeren.* (P-magazine, 15 mei 2002)

In verband met de situatie in Vlaanderen reageert de bedachtzame Manu Ruys zeer scherp: (...) *Het Vlaams parlement is ineengezakt. Van de federale werkgever gaan geen initiatieven meer uit. In de media triomferen een libertijns-liberale mentaliteit*

en een neobelgicisme dat een toonaangevend hoofd-redacteur ondubbeltzinnig zo formuleerde: Meer België, minder Vlaanderen! De machteloze Vlaamse burger is overgeleverd aan de manoeuvres van een establishment dat hem bedriegt en met alle middelen tegenwerkt, en aan de lafhartigheid van een rottig, ondemocratisch netwerk van Vlaamse politici die vertrouwen noch achting verdienen (...) (Doorbraak, juni 2002)

In het Vlaamse regeerakkoord van juli '99 lezen we: *In de eerste helft van deze legislatuur moet in het kader van de nieuwe dialoog van gemeenschap tot gemeenschap een definitieve oplossing worden geboden voor het knelpunt: gezondheidszorg en gezinsbijslag*, die volgens het Vlaamse regeerakkoord moeten overgeheveld worden naar de Vlaamse en Waalse volksgemeenschap.

In het Lambermontakkoord is daar echter geen jota over terug te vinden en sindsdien wordt er in alle talen over gezwegen.

We mogen er ons aan verwachten dat vanuit politiek Wallonië en het Belgisch establishment de strijd tegen ons SZ-project in hevigheid en bitsigheid zal toenemen. Men zal ons meer en meer beschuldigen van vulgair egoïsme en trachten ons verder en verder in het racistisch verdomhoekje te drukken.

Daartegen moeten we, rustig doch zonder dralen, vastberaden en met veel geduld, het verzet organiseren door onze boodschap uit te dragen, enerzijds naar onze bevolking en anderzijds naar onze politici. Vrienden, laat U niet ontmoedigen door de huidige vijandige politieke stemming tegenover de verdere uitbouw van het Vlaamse zelfbestuur.

Er komen betere tijden. Onze strijd voor een Vlaamse SZ is een solidaire strijd met de minder begoeden in onze eigen volksgemeenschap doch ook met Wallonië: wij willen immers aan de Waalse mensen hun waardigheid teruggeven en hen daarbij financieel ondersteunen. Ons project is dus een rechtvaardig project. In de strijd daarvoor vallen sommigen weg, doch anderen staan op.

Door sommigen onder U zijn volgende verzen van Albrecht Rodenbach wellicht nog gekend:

“Laat stijgend storten zelfs de uitverkoren,
In houwe Trouw wordt Moerenland herboren !”

Ik eindig met de tekst die vanmorgen op het bidprentje van priester Daens in de eucharistieviering stond afgedrukt:

“Je was eigenzinnig, zegt men,

en tegendraads

Zoals Socrates,
Christus en Gandhi,
dromend van een betere wereld
vol gelijke
en toch verschillende mensen

en vechtend
voor de zachte revolutie
van Jezus, je grote voorbeeld,
en voor het lot en de taal
van wie je lief was:
de kleine man,
onmondig nog en marginaal.”

Prof. Dr. Eric Ponette
16 juni 2002

Bovenstaande uiteenzetting is de tekst die professor Eric Ponette uitsprak op de Daensdag van 16 juni 2002. Het gedicht op het bidprentje is van Wouter De Bruyne.

Beschermende Leden PDF 2002

Pieter Amerijckx, Gent
Marcel Beerten, Houthalen
Christelijke Mutualiteiten, Aalst
DAVS - Aalst
Tony Derde, Aalst
Andries De Schepper, Evergem
Willy De Turck, Leuven
Luc D'Hondt, Erembodegem
Wilfried D'Hondt, Ninove
Raf Lauwereys, Erpe-Mere
Rob Librecht, Vlierzele
Herwig Sonck, Denderleeuw
Stichting Emiel Van de Gucht, Brussel
Emiel Van Campenhout, Korbeek-Lo
Roger Van Der Cammen, Mol
Piet Van Eeckhout, Gent

BAKSTENEN LIGGEN ZWAAR OP DE MAAG

Het recht op een behoorlijke huisvesting is sinds 1994 opgenomen in de Belgische grondwet. Dit betekent dat iedereen zonder onderscheid naar ras, geloof of afkomst kan beschikken over een degelijke woning in een goede omgeving, tegen een betaalbare prijs en met voldoende woonzekerheid. De grondwet is in die zin als kader een theoretisch streefdoel. De dagelijkse realiteit is dat nog steeds een belangrijk deel van de bevolking problemen heeft op de huisvestingsmarkt.

De Vlaamse Wooncode stelt nochtans dat iedereen recht heeft op betaalbare en kwalitatieve huisvesting. De overheid moet dat recht op het terrein realiseren, maar zij scoort tot op heden opvallend ondermaats. Het Vlaamse woningbeleid heeft er zich altijd op gericht om zoveel mogelijk mensen een woning te laten kopen. Dat is niet slecht. Maar dit (eigendomsverwerving van sociale woningen en het goedkoper maken van leningen) moet in combinatie met tal van andere maatregelen bekeken worden. Enkele voorbeelden.

Renovatiepremies kunnen de stap naar de verwerving van een woning verkleinen. Maar ze moeten dan wel de lagere inkomensgroepen ten goede komen, rekening houdend met het inkomen. Bovendien moet de kwaliteit van ons woningbestand dringend verbeteren. 1 op 5 huurders en zelfs 1 op 10 eigenaar-bewoners woont slecht.

De private huursector moet dringend gereguleerd worden, zodat een behoorlijke kwaliteit eindelijk gegarandeerd wordt en de prijzen en huurvoorwaarden sociaal verantwoord zijn. Daarnaast moet werk gemaakt worden van een geloofwaardig beleid tegen verkrotting en leegstand. Beide zijn complementair. Nu krijgen huurders die een onbewoonbaar verklaarde woning moeten verlaten geen huisvestingsalternatief waardoor ze van de regen in de drop terechtkomen. Dat is onaanvaardbaar als men weet dat er huizen leegstaan en die leegstand zelfs te weinig geïnventariseerd wordt (Welzijnszorg; 2002).

Belofte maakt schuld

Voor veel mensen is de verwerving van een woning toch nog financieel te hoog gegrepen, zelfs met een premie of een subsidie. Voor hen is huren het enige alternatief. De cijfers bewijzen echter dat de doelstelling van 15.000 extra sociale woningen tijdens deze Vlaamse legislatuur niet zal worden gehaald. In oktober 2001 waren slechts projecten voor minder

dan 1.000 extra woningen goedgekeurd (dus niet eens gerealiseerd). Maar er staan wel 63.000 gezinnen op de wachtlijsten.

Zowat iedereen is het er ook over eens dat er dringend iets moet gedaan worden aan de prangende situatie op de huisvestingsmarkt. Enkel de hoe-visies verschillen grondig. Het credo van de Publiek Private Samenwerking (PPS), ingegeven door een dure studie van Price Waterhouse & Coopers, vergeet bij voorbeeld dat gemeenten, OCMW's en huisvestingsmaatschappijen – en dat zijn toch wel de belangrijkste sociale huisvestingsactoren – slechts kunnen rekenen op een sociale vergoeding, terwijl de private partner een marktconforme vergoeding krijgt. En bij de aanvang van een bouwproject moet er nu eenmaal grond ter beschikking gesteld worden. Zo'n vorm van samenwerking vraagt een behoorlijke mentaliteitsverandering van private partners, die meestal gegarandeerde opbrengsten willen zonder al te veel risico. Uit het voorstel blijkt vooral ook dat de voordelen voor de privé-partner zijn, terwijl de overheid opdraait voor de lasten en de risico's.

Gemeente als spelverdeler

Naast de institutionele partners (VHM en haar bouwmaatschappijen, het Vlaams Woningfonds en de erkende huurdersbonden) wordt in de Vlaamse Wooncode een zeer belangrijke rol voorbehouden voor de gemeenten. De lokale actoren die in de gemeente werkzaam zijn moeten hun opdrachten beter op elkaar afstemmen en gezamenlijke projecten realiseren. De huisvestingsmaatschappijen, de gemeente en het OCMW, de sociale verhuurkantoren,... beschouwen zich momenteel te dikwijls als concurrenten van elkaar. Gemeenten moeten meer sociale woningen en woningen op maat nastreven met een behoorlijke kwaliteit. De woningnood is het hoogst in de sociale huursector. De kwaliteit van de bestaande woningen moet verbeterd worden. En de gemeente moet voorzien in begeleiding van mensen die in aanmerking komen voor een sociale woning of voor een woning op maat.

In het verleden varieerde de mate van samenwerking met of overleg tussen plaatselijke actoren sterk. In sommige gemeenten is er al in ruime mate samenwerking en overleg tussen de verschillende actoren en kan men bijna spreken van een integraal lokaal

beleid; elders daarentegen is er nauwelijks enige vorm van overleg of heerst er zelfs een geest van concurrentie tussen diverse actoren, terwijl juist zou moeten worden gestreefd naar complementariteit.

Een gemeentelijk woonbeleid en gemeentelijke woonprojecten kunnen pas slagen wanneer er een voldoende breed maatschappelijk draagvlak voor is. Het is de taak van een gemeente om actief informatie te verspreiden en te sensibiliseren en voldoende betrokkenheid en inspraak van bewoners mogelijk te maken. Het is dan uiteraard aan de democratisch verkozen beleidsverantwoordelijken om beslissingen te nemen.

Regio scoort slecht

Op een totale Vlaamse woonmarkt van circa 2.250.000 wooneenheden, heeft de sociale huurmarkt er minder dan 6%. Naast de 70% eigendomswoningen, blijven er nog 24% over op de private huurmarkt. Een verhoging van het aanbod is absoluut noodzakelijk om drie redenen:

1. om aan de nood te voldoen;
2. om de huurprijzen op de private markt te drukken (marktregulerend effect);
3. om een meer verscheiden publiek toe te laten zodat een evenwichtiger bevolkingsmix wordt gecreëerd.

In Zuid-Oost-Vlaanderen is de situatie zo mogelijk nog schrijnender. Enkele richtcijfers in de huursector uit 2001: Aalst: bijna 4%; Herzele: 1,12%; Zottegem: 1,87%; Haaltert: 1,89%; Geraardsbergen: 1,74%; Zingem: 1,61%; Brakel: 1,63%; Wortegem-Petegem: 1,15%. Het provinciale gemiddelde ligt op 5,84%;

het Europese gemiddelde ligt op 17% en in Nederland ligt het in sommige gemeenten zelfs op 60%. Vergelijkingen leiden dus duidelijk tot frustraties. Het is aan de beleidsverantwoordelijken, a fortiori in onze regio, om uit hun schelp te komen en een dringende inhaalbeweging verder te zetten. Dat is op zich al bezig, meer dan elders in Vlaanderen, maar toch nog onvoldoende om de situatie op middellange termijn recht te zetten. Gunstige voorwaarden creëren en een goede samenwerking tussen alle actoren zijn daarbij basisvereisten.

Werken aan de bron

Hoe komt die krapte er nu eigenlijk? Wel, alle structuurplanning deelt de ruimte in verschillende bestemmingen in, zodat de bouwruimte verkleint. De overheid liet de sociale huisvestingssector ook nog links liggen (aandeel sociale huisvesting te beperkt om marktregulerend effect te bereiken), waardoor de private huurprijzen gingen stijgen. Dure private woningen plus te weinig sociale woningen is gelijk aan ellende.

Maar diezelfde ruimtelijke ordeningsprocessen kunnen ook een kader bieden dat tegemoet komt aan de huisvestingsnood in Vlaanderen. Het is voor de goede zaak belangrijk dat er zo vroeg mogelijk in het planningstraject al aandacht is voor sociale huisvesting. Zo ook in de structuurplanning; waarom wordt er niet ingeschreven in het gemeentelijk structuurplan dat er tegen die datum 5 % sociale huurwoningen moeten zijn? Dat is niet verplicht en moet niet per se daarin staan, neen, maar als het daar al verankerd staat, dan

Tabel: Sociale huurwoningen 2001 – Zuid-Oost-Vlaanderen
(bron: Administratie Huisvesting Vlaamse Gemeenschap)

Gemeente	#	%	Gemeente	#	%
Aalst	1163	3,95	Kruishoutem	0	0
Denderleeuw	275	4,44	Oudenaarde	328	3,27
Geraardsbergen	198	1,74	Ronse	569	6,2
Haaltert	115	1,89	Zingem	38	1,61
Herzele	64	1,12	Brakel	80	1,63
Lede	153	2,49	Kluisbergen	80	3,63
Ninove	697	5,62	Wortegem-Petegem	23	1,15
Sint-Lievens-Houtem	0	0	Horebeke	0	0
Zottegem	168	1,87	Lierde	77	3,5
Erpe-Mere	181	2,71	Maarkedal	54	2,57
Arr, Aalst	3014	3,13	Zwalm	61	2,35
Oost-Vlaanderen	29115	5,84	Arr, Oudenaarde	1310	3,21

zitten we toch al een stuk verder met ons pleidooi.

Hetzelfde voor adviezen met betrekking tot verkavelingsvergunningen of nieuwe BPA's. Ook daar kan de Gecoro systematisch het proces sturen in de richting van vaste percentages voor sociale woningen. Waarom niet streven naar 30 % sociale woningen in nieuwe privé-verkavelingen, te realiseren via de huisvestingsmaatschappijen. Tegenstand van de immo-sector? Gegarandeerd, ook al groeit daar ook het besef dat de huidige hausse inzake woonprijzen in de toekomst niet houdbaar is.

Hetzelfde met de zogenaamde woonbehoeftestudies. Stel dat er weinig of geen gestelde behoefte is aan woningen volgens het structuurplan. Dan ook niet aan sociale woningen, maar dat is natuurlijk ruimtelijke theorie! De praktijk is echter anders. Een OCMW kan perfect het initiatief nemen tot een sociale woonbehoeftestudie en alzo nog proberen om een en ander bij te sturen. Niet volledig orthodox, maar het kan wel helpen ...

Woning zkt. grond – prijs o.t.k.

De bouwgrondprijzen swingen de pan uit: in één jaar tijd (in 2000) stegen de bouwgrondprijzen gemiddeld met 14,3%, terwijl de gemiddelde inkomens in vier jaar (1996-1999) slechts met 11,7% stegen (NIS; 2002). Voor particulieren en sociale huisvestingsmaatschappijen wordt het steeds moeilijker een betaalbare bouwgrond te vinden. Er is dus nood aan een actief beleid om de stijging van de prijzen van gronden in de hand te houden. De gemeente moet maatregelen nemen om de meest geschikte gronden op het gepaste ogenblik tegen billijke voorwaarden ter beschikking te kunnen stellen van diegenen die er de meest wenselijke bestemming willen verwezenlijken of handhaven. In een aantal gevallen moet een gemeente zelf gronden kunnen gebruiken. Dit gebeurt momenteel nauwelijks, waardoor private initiatiefnemers de bestemmingen invullen. Dit leidt tot speculatie waardoor zich allerlei moeilijkheden voordoen. Het grond- en pandenbeleid kan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van in hoofdzaak achtergestelde buurten bevorderen en tevens betaalbare grondprijzen ten voordele van de sociale huisvestingsmaatschappijen en particulieren nastreven (Welzijnszorg; 2002).

Huurder boert achteruit

Men constateert de laatste jaren meer en meer sociale uitsluiting om redenen van huisvesting. In een aantal steden en gemeenten worden mensen uitgesloten omdat ze in een sociale huurwoning, sociale huurwijk of in een verpauperde wijk wonen. Het gaat meestal om minder begoede mensen of families of om migranten.

Omwille van hun woonsituatie worden ze als minderwaardig beschouwd en krijgen ze minder kansen.

Ook recent onderzoek van de Universiteit Antwerpen staft onze stelling en maakt objectief en pijnlijk duidelijk dat er vooral een schaarste is aan betaalbare woningen in de huursector. De koopkracht van de huurders daalde in 20 jaar met maar liefst 20%. Vooral huurders met een laag inkomen dreigen dus in de armoede te verzeilen. Huisvesting blijkt de belangrijkste oorzaak voor armoede. De koopkracht van de huiseigenaars is daarentegen gestegen.

Daarom moet gestreefd worden naar vormen van gemengd wonen, met optimale samenlevingsmogelijkheden voor alle mensen, zowel de meer begoeden als de behoeftigen, zowel de autochtonen als de allochtonen, de validen als de mindervaliden, de jongeren als de ouderen. De gemeente moet werken aan optimale sociale integratie en sociale cohesie, naar samenlevingsvormen waarin alle mensen harmonieus kunnen leven.

De stijgingen van het bestaansminimum, of leefloon zoals het nu genoemd wordt, hebben de duurdere huurprijzen niet kunnen compenseren. De huurprijzen stegen immers veel sterker dan het bestaansminimum. Dus juist de laagste inkomensgroep werd nog dieper in de armoede gedrukt. Bestaanszekerheid is echter essentieel om van de sociale onderlaag weg te komen en wordt niet gegarandeerd door de privé-sector.

Aan de lijn, klaar, en start!

Sociale huisvesting in vraag stellen is dus larie en apekool. Het negatieve klimaat dat door bepaalde media gecreëerd werd, komt de sector zeker niet ten goede. Uitwassen moeten gezuiverd worden, zoveel is zeker, maar in plaats van energie en middelen te verspillen in politieke spelletjes, uitstel, studiewerk, lange procedures, ministeriële aflissingen en ander geblaat, zou men beter snel en terdege werk maken van het recht op een kwalitatieve en betaalbare huisvesting, om dit in de realiteit om te zetten en aldus de Wooncode te realiseren. Wat hiervoor vooral nodig is, is politieke wil...

Klaus Van Hoecke
Oktober 2002

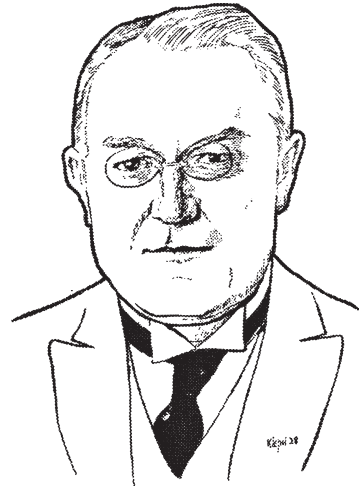
REIMOND SPELEERS

Reimond Speleers (Waasmunster 1876 - Aalst 1951) kreeg tot nu toe in de geschiedschrijving van de Vlaamse Beweging minder aandacht dan vele tijd- en strijdgenoten. Weliswaar werd zowel in de eerste als in de nieuwe *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging* een uitvoerig item aan hem gewijd. Maar voor heel wat Vlaamsgezinden bleef hij een onbekende. Daar komt hopelijk verandering in door het lijvige boek dat Joris Dedeurwaerder uit Brugge gewijd heeft aan deze destijds vermaarde oogarts en verdienstelijke Vlaming.

Het was op vraag van Frans-Jos Verdoodt, directeur van het ADVN in Antwerpen, dat Dedeurwaerder zich aan die omslachtige en moeilijke opdracht waagde. Hij kon ruim gebruik maken van diverse archieven en kreeg na veel aandringen ook toegang tot het omvangrijke familie-archief van de nazaten van Reimond Speleers die in Nederlands-Limburg wonen. Zeven jaar lang heeft Dedeurwaerder zich over het onderwerp gebogen en het werd een werkstuk van drieduizend pagina's. Maar om het gepubliceerd te krijgen moest hij zijn tekst tot meer dan de helft reduceren. Het werd niettemin een boeiende en vlot geschreven biografie, die niet alleen een beeld werpt op de flamingant maar ook de mens en geneesheer in het licht stelt. De auteur laat Speleers en zijn tijdgenoten vaak aan het woord in fragmenten van brieven, voordrachten en artikels om een zo correct mogelijk beeld te geven van de gedachtegang en gemoedsgesteldheid in die jaren. Daardoor wordt het relaas omslachtig maar nooit vervelend. Dat het boek een nieuw licht laat schijnen op de culturele en politieke ontwikkelingen in Vlaanderen en in de Vlaamse Beweging tijdens de eerste helft van de twintigste eeuw, is wellicht overdreven. Maar het vult leemtes aan, geeft nuances en belicht bepaalde gebeurtenissen vanuit een individuele gezichtshoek.

De biografie toont aan hoezeer de Vlaamsgezinden al in de jaren vóór de Eerste Wereldoorlog verdeeld waren. Een verdeeldheid die in 1914-1918 uitmondde in de scheiding van de geesten tussen de activisten en de loyale flaminganten. Speleers, die zich actief ingezet had voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit, onder meer als Gentse voorzitter van het Algemeen Nederlands Verbond, werd na 1916, toen de universiteit met Duitse hulp vervlaamst was, professor en waarnemend rector. Na de oorlog week hij uit naar Nederland. Hij vestigde zich in Eindhoven en moest opnieuw medicijnen gaan studeren, want zijn Belgisch diploma was in Nederland niet

geldig. In Nederland werd hij de vertrouwensman en woordvoerder van de naar het Noorden gevluchte activisten. Tegelijk speelde hij in Vlaanderen een rol in de beweging voor amnestie en probeerde hij invloed uit te oefenen op de ontwikkeling van het Vlaams-nationalisme. Anders dan vele verbitterde activisten, steunde hij in de jaren 1930 loyaal het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) van Staf De Clercq. Maar aangezien hij in het buitenland verbleef, bleven de meeste van zijn initiatieven voor de brede Vlaamse volksmassa onbekend.

In november 1940 kreeg hij zijn leerstoel aan de Gentse universiteit terug. Ofschoon hij als katholiek en als Vlaams-nationalist wantrouwen koesterde tegen het Duitse nationaal-socialisme, sprak hij zich resoluut uit voor collaboratie. Maar uit Vlaamse en Duitse documenten blijkt dat hij spoedig ontgoocheld was over het beleid van de bezettingsoverheid en dat hij door de SS als een tegenstander werd beschouwd. Toen de Duitsers in 1943 in Katyn een massagraf ontdekten met duizenden Poolse officieren die door de Sovjets waren vermoord, trachtte de nazi-leiding daaruit politieke munt te slaan en de alliantie tussen de westerse geallieerden en de sovjets op losse schroeven te zetten. Ze stelde voor dat het Internationale Rode Kruis een objectief onderzoek zou instellen. En toen dat er niet kwam, stelde ze zelf een onderzoekscommissie samen van medici en deskundigen uit universiteiten in bezette en neutrale landen. Speleers werd gevraagd lid te worden van die commissie en hij aanvaardde. Iets wat hem in belgicistische en anglofiële kringen tijdens en na de oorlog zwaar werd aangerekend. Toch blijkt uit de processtukken van de

repressierechtbank dat hij niet zozeer omwille van zijn reis naar Katyn maar wel om zijn engagement in het VNV, tot twintig jaar buitengewone hechtenis werd veroordeeld.

In de gevangenis werd de meer dan zeventigjarige Speleers zwaar ziek. Zijn schoonbroer, pastoor-deken Jozef Reynaert van Aalst, deed stappen bij de Aalsterse senator Romain Moyersoën. Eind mei 1948 werd Speleers overgebracht naar de kliniek van de Zwartzusters in Aalst. Deken Reynaert moest er borg voor staan dat zijn schoonbroer niet zou gaan lopen. Speleers bleef in Aalst, ook na de dood van zijn schoonbroer, en stierf er op 29 april 1951.

Als dokter en oogarts had Speleers een drukke praktijk, zowel in Vlaanderen als na 1920 in Nederland. Hij schreef en publiceerde zijn wetenschappelijke publicaties nagenoeg uitsluitend in het Nederlands, wat in die tijd erg ongewoon was. Hij wilde bewijzen dat ook het Nederlands een taal was voor wetenschappelijk werk.

Vanaf 1926 volgde hij met veel kritische belangstelling de gebeurtenissen en verhalen rond Theresia Neumann in het Beierse dorp Konnersreuth. De vrouw beweerde visioenen te hebben waarin ze de heilige Theresia van Lisieux ontmoette of Jezus en zijn apostelen zag en verstond wat ze vertelden in het Aramees. Ze kreeg ook de wonden van Jezus en leefde meer dan vijfendertig jaar zonder eten of drinken. Binnen en buiten de Kerk leidde haar leven tot verhitte discussies tussen voor- en tegenstanders van “de gestigmatiseerde van Konnersreuth”. Speleers, die katholiek was, liet zich evenwel niet overtuigen door de propagandistische literatuur en schreef een uitvoerige studie waarin hij met wetenschappelijke argumenten de bovennatuurlijke verklaring van de verschijnselen aanvocht.

Dedeurwaerder concludeert dat Speleers een boeiende en markante figuur is geweest, die onbetwistbaar een verdienstelijke bijdrage heeft geleverd tot de ver nederlandse van het academisch onderwijs, tot een versterkt taalbewustzijn en tot de moeizame start van de culturele emancipatie van de Vlamingen.

In een zo verdienstelijk werk zoeken naar kleine fouten of tekortkomingen is muggenzifterij. Nihil humanum perfectum. Toch twee opmerkingen:

- De Daens op p. 207 is niet priester Adolf Daens zoals uit het personenregister moet blijken, maar zijn broer drukker-volksvertegenwoordiger Pieter Daens.

- P. 680: “De Militärverwaltung had de Waalse Rex-leider Degrelle genegeerd” bij de onderhandelingen met het VNV. Er zijn uitvoerige onderhandelingen geweest tussen Degrelle en VNV-afgevaardigde Edgard Delvo; Rex-Vlaanderen was daar niet bij betrokken.

° Auteur Joris Dedeurwaerder (°1935) is germanist en was ambtenaar bij de Vlaamse Raad. Hij publiceerde bijdragen in *Ons Erfdeel*, *Neerlandia*, *Vlaanderen*

Morgen en Kruispunt. Over Speleers schreef hij al twee artikels in *Wetenschappelijke Tijdingen* (1999, 1 & 2002, 2) en een item in de *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*.

° Het boek *Reimond Speleers* (900 pagina's, geïll.) is een gezamenlijke uitgave van Academia Press uit Gent en Perspectief Uitgaven uit Antwerpen. Het kost 38 euro. Te verkrijgen in elke goede boekhandel en bij de twee uitgeverijen.

Hadewijch

De teksten van de middeleeuwse Vlaamse mystica Hadewijch hebben eeuwenlang in de vergetelheid gelegen. En ook over de kunstenares zelf weten we heel weinig. Ze zou geleefd hebben in de dertiende eeuw, juist voor of bij het ontstaan van de begijnhoven. Ze leidde een gemeenschap van vrouwen die niet in een klooster woonden maar met haar verbonden waren door een gemeenschappelijke levenskeuze. Uit haar taal kan men afleiden dat ze afkomstig was uit Brabant en wellicht uit een adellijke familie stamde. In 1838 trof men in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel twee handschriften aan, waarvan de inhoud min of meer identiek was: eenendertig prozabrieven, zestien rijmbrieven, veertien visioenen en vijfenveertig minneliederen. Twintig jaar later ontdekte men een derde handschrift. Hadewijch komt daaruit te voorschijn als een zeer gecultiveerde vrouw met een sterk geloof en een buitengewone uitstraling. Mee door die eigenschappen raakte zij in allerlei moeilijkheden. Wij kunnen er bijna zeker van zijn dat zij zelf een of meer gemeenschappen gesticht heeft, en dat zij er ten minste een moest verlaten. En we mogen er ook zeker van zijn dat zij met al haar strengheid een tedere vriendin was.

Niet zozeer de mens maar vooral Christus is het voorwerp van Hadewijchs niet te stillen liefde. Het sleutelwoord in haar beschrijving van de goddelijke liefde is *minne*. ‘Minne’ betekent dat er in het bewustzijn van een mens een ander aanwezig is: de beminde naar wie de mens met hart en ziel verlangt. Dit psychologisch verschijnsel was ook de bron van de *fin'amors* die door de trouvères en troubadours bezongen werd. Bij hen stond het woord *amors* centraal. Hadewijch haalde dit begrip uit de Noord-Franse profane liefdespoëzie en verbond het met de religieuze liefdeservaring. Zo vormde zij de *fin'amors* om tot een mystiek begrip en schiep zij een nieuw literair genre, namelijk de mystieke liefdeslyriek.

Men heeft lange tijd gedacht dat ze haar *Visioenen* voor haar biechtvader schreef. Nu wordt algemeen aanvaard dat zij ze aan een vriendin richtte op wie ze zeer gesteld was. Ze zijn een prachtig opgebouwde, gave constructie, met een duidelijke spanningsboog tussen het eerste en het laatste visioen, waarin Ha-

dewijch haar opgang in het mystieke leven schildert. De vriendin(nen) moet(en) door haar voorbeeld leren wat het leven in God betekent. Ook in haar *Brieven* creëert ze een communicatieve situatie, die het haar mogelijk maakt om haar leven aan haar leerlingen tot voorbeeld te stellen. Ze spreekt tot een werkelijk bestaande kring van vriendinnen, van uitverkorenen, die zich innerlijk en uiterlijk richten naar haar woord. De *Strofische Gedichten* staan vol bemoedigingen die ze tot een publiek richt dat zich bereid heeft verklaard om het 'avontuur' met de Minne in werkelijkheid te beleven, met al de vreugde en pijn die dat meebrengt. Hadewijch is een grote kunstenaar, niet alleen om de diepte van haar gemoed waaruit haar hartstocht naar boven laait, maar ook om de heel eigen verwoording, breed en vol, waaronder men het zielsritme voelt. De teksten van Hadewijch zijn voor de onvoorbereide hedendaagse lezer niet makkelijk. Er is de kloof tussen het dertiende-eeuwse en het moderne Nederlands, met zinswendingen en woorden die nu niet meer of nog nauwelijks voorkomen. Ook de inhoud is voor de moderne lezer vaak een probleem. Drs. Hanneke Arts-Honselaar die werkt aan een proefschrift over Hadewijch is evenwel van oordeel dat Hadewijch blijft inspireren. Ze maakt in haar geschriften duidelijk hoe de mens op het meest fundamentele niveau van het eigen ik in beweging wordt gebracht door een God die Liefde is. Die ervaring, bemind te worden zonder voorwaarde – schoonheid, prestatie, gezondheid of leeftijd – kan voor ieder mens een inspiratie betekenen. De taal die Hadewijch gebruikt om haar ervaringen te verwoorden sluit meer aan bij de vrouwelijke ervarings- en belevingswereld. Wat natuurlijk niet wil zeggen dat mannen niet door haar geschriften begeistert zouden kunnen worden.

In de tweede helft van 2002 verschenen twee boeken die aan Hadewijch en haar teksten zijn gewijd. Naast de originele tekst krijgt de lezer een hertaling die zo dicht mogelijk bij het origineel aanleunt, maar toch hedendaags is. Bovendien krijgt hij/zij bij het boek een cd waarop de afgedrukte originele teksten expressief gelezen worden of gezongen.

Ende hier omme swighic sachte (168 p., geïll.) verscheen eind augustus bij Uitgeverij Atlas, Amsterdam/Antwerpen. Aniko Daroczi maakte een keuze uit het oeuvre van Hadewijch en stelde de teksten samen, Ellen Hennink zorgde voor een moderne hertaling. Marijke Van Campenhout spreekt de teksten in en het vrouwenkoor van de Schola Cantorum Brabantiae onder leiding van Rebecca Stewart verzorgt de zang. Amper een maand later lanceerde het Davidsfonds *Hadewijch. Die minne es al* (128 p., geïll., 24.95 euro) dat op eenzelfde stramien is gebouwd. Mooi geïllustreerd met middeleeuwse miniatures. Frans van Bladel zorgde voor een biografische situering

en hertalingen. Tine Ruysschaert sprak de teksten in. Twee boeken en cd's om meermaals te lezen en te beluisteren, om zo geleidelijk de schoonheid en diepgang van Hadewijchs oeuvre te ontdekken.

In het kader van de boekenbeurs over Het Andere Boek stelde Uitgeverij P op 5 oktober in Antwerpen nogmaals een boek voor over Hadewijch: *Minne is wonderzoet in al haar stormen*. Het bevat gedichten van Hadewijch die de Vlaamse schrijfster Lucienne Stassaert heeft 'hertaald'. En bij uitgeverij Lannoo verscheen *Dwarssluggers in naam van God. Mystici van Hadewijch tot Hillesum*, door Arjan Broers.

In 2001 stelde PDF-lid Andries de Schepper uit Evergem een brochure samen over de thans nagenoeg vergeten volksschrijver **Gustaaf Vigoureux** (Zelzate 1892 - Gent 1943).

Vigoureux werd in 1914 als soldaat zwaar gewond bij de slag van Sint-Margriete-Houtem. Als krijgsgevangene in Duitsland ging zijn gezondheid verder achteruit, maar via een uitwisseling van zieke gevangenen kwam hij in 1916 in Zwitserland terecht. Na de oorlog had hij een handel in confiseriewaren in Gent. Hij schreef romans, folkloristische vertellingen en diverse bijdragen in bladen als "Ons Land", "Het Strijdersblad" en "Het Huisgezin". Behalve Vlaanderen – en vooral de streek van Brugge en Gent – zijn Duitsland en Zwitserland het decor van zijn verhalen, die in de jaren 1920-1930 zeer veel gelezen werden. Hij was goed bevriend met John Flanders (Jean Ray) aan wie hij in 1941 een verhaal heeft opgedragen.

In het zestiende deel van het *Nationaal Biografisch Woordenboek*, dat zopas verscheen, werd ook een bijdrage opgenomen over **Petrus Van Schuylenbergh**. Van Schuylenbergh behoorde tot de ondertekenaars van de eerste programmatekst van de daensistische Christene Volkspartij in 1893 en heeft jarenlang het daensistische weekblad *Klokke Roekand* gedrukt en uitgegeven. In 1905 stapte hij over naar de Katholieke Werkmanskring van Aalst en werd tijdens het interbellum volksvertegenwoordiger en de Aalsterse voorman van de Christelijke Arbeidersbeweging.

F.V.C.

Een fris, eerlijk en boeiend antwoord van Prof. Dr. Eric Ponette voor geïnteresseerde en intelligente jongeren.
 En misschien ook wel voor aankomende jeugdleid(st)ers en jonge leerkrachten...
 En waarom niet voor iedereen die niet klakkeloos aanvaardt wat de commerciële media suggereren...

Brochure, inclusief de deskundige Engelse vertaling, is verkrijgbaar door overschrijving van 2 euro (portkosten inbegrepen) op rekening 424-9116801-82 van Brijssinck Consultants, 1700 Dilbeek

**Kies in alle vrijheid, MAAR mét een geweten
 voor een professioneel MAAR ongebonden ziekenfonds
 VRAAG VRIJBLIJVEND EEN INFORMATIEPAKKET**

BEL GRATIS op 0800 - 9 - 4361

VERLENDE WEG: 17-19, 1401

BOUWBEDRIJF VAN HERREWEGHE

FAMILIAAL GESTRUCTUREERD BOUWBEDRIJF
MET EEN JARENLANGE ERVARING

Brochure, inclusief de deskundige Engelse vertaling, is verkrijgbaar door overschrijving van 2 euro (portkosten inbegrepen) op rekening 424 971 6801-82 van Brijssinck Consultants, 1700 Dilbeek

Honderden referenties
nieuwbouw, appartementsbouw,
industrialbouw, openbare werken

Verbrandhofstraat 34
9300 AALST
(053) 77 18 12

VHW ISOLATIE

- ! erkend dealer meest kwalitatieve isolatieproducten
- ! alle producten op voorraad
- ! gratis vrijblijvende prijsopoffertes
- ! eigen studiedienst voor berekening van isolatie
- ! nieuw in ons gamma, plaatsen isolerende chappe
- ! speciale kortingen voor doe-het-zelvers

Voor inlichtingen
VHW ISOLATIE
Verbrandhofstraat 34
9300 AALST
tel (053) 77 18 12
fax (053) 77 12 20

Uit sympathie

BACCARA DROOGKUIS

Geraardsbergsestraat 100 - 9300 Aalst

Tel.: 053 / 21 34 31

Maak Vlaanderen onafhankelijk

Word lid van de

Vlaamse Volksbeweging

Secretariaat: 053 / 77 46 99

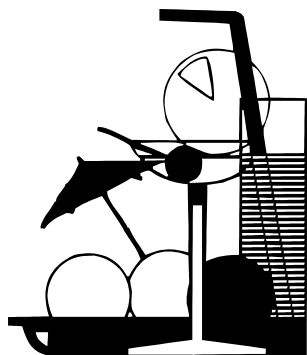

Geraardsbergsestraat 76-78
9300 Aalst
Tel.: 053 / 78 57 32

Sint-Annalaan 103
9300 Aalst
Tel.: 053 / 71 02 08

TAVERNE - RESTAURANT
't Land van Nien

Grote Markt 4 - 9300 Aalst
Tel.: 053 / 77 49 85

Weekdagen vanaf 11 u.
Zaterdag vanaf 10 u.
Zon- en feestdagen vanaf 11 u. 30
De keuken is doorlopend open vanaf 11 u.30

Voor vergaderingen, reünies en etentjes is er op de 1ste verdieping een zaal ter beschikking

St. Jorisstraat 21 - 23
9300 Aalst
Tel.: 053 / 77 03 72
Fax 053 / 77 04 82

Ginette Hereman

Klein- en groothandel
horecabenodigdheden- alu-vormen
alle verpakkingen - pick-up letters
seizoen decoratie - doopartikelen

Estaminet
Den babbelaer

waar gezellig keuvelen
een kunst is

TAPAS VARIADAS
Spaanse Wijnen

Bourgondische sfeer
met een zuiders tintje

Klapstraat 3 - 9300 Aalst
Tel.: 053 / 77 58 96

Dagelijks open vanaf 16 u.
Zon- en feestdagen gesloten

**KEN JE DE ZEVEN
GOEDE REDENEN
OM JE HUWELIJSLIJST BIJ
DE STER TE LEGGEN ?**

BON

Stuur ons deze bon, U verneemt ze alle
zeven en U ontvangt kosteloos en
vrijblijvend een kosteloze documentatiemap

Naam _____
Adres _____
Gemeente _____
Huwelijksmaand _____

♂ DE STER

Kapellestraat 2-4-6
Molenstraat 6-7-9-13-16
9300 Aalst
Tel.: 053 / 21 19 30

